

Moja vsak četrtak in
v Mariboru s pošiljanjem
na dan za celo leto 32 dni,
na leto 16 dni, četrti leta
in. Irven Jugoslavije
Naročnina se pošlje
upravnitvo „Sloven-
ski Gospodar“ v Ma-
riboru, Koroška cesta 5.
se dopušča do od-
povedi. Naročnina se pla-
čuje v naprej.
Telefon interurban št. 115.

Posamezna številka stane 1-50 din.

Poštnina plačana v gotovini.

Uredništvo je v Mariboru,
Koroška cesta št. 5. Roke-
pisi se ne vračajo. Upravi-
ništvo sprejema naročila
inserter in reklamacije.
Cena inseratov po dogo-
voru. Za večkratne oglaš-
evalne primeren popust. Nezad-
voljne reklamacije so pošiljati
prosto.
Čekovni račun pošilja
uradu Ljubljana št. 10.000
Telefon interurban št. 115.

SLOVENSKI GOSPODAR

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO

49. številka.

MARIBOR, dne 4. decembra 1924.

58. letnik.

Volilni govor dr. Korošca.

V nedeljo dopoldne se je vršil v Ljudskem domu v Ljubljani obilno obiskanih shod zaupnikov SLS za ljubljansko okolico, na katerem je načelnik SLS dr. Korošec med drugim izvajal sledeče:

Smotrna politika.

Poslanci SLS smo bili preteklo leto voljeni kot reprezentanti cele Slovenije. Volili so nas tudi mnogi pristaši drugih strank. Mi tega v narodni skupščini nismo pozabili. Trudili smo se voditi politiko, ki bi koristila celokupnemu slovenskemu narodu. V tem oziru je bila naša naloga, predvsem skrbet za to, da pridemo Slovenci v državi do one samostojnosti, ki nam zajamčuje in omogočuje na naši zemlji naše lastno slovensko življenje.

Ker nas je bilo vkljub popolni zmagi samo 21, z Bunjevci vred 24, je bilo le naravno, da smo se morali takoj po izvolitvi ozirati po zaveznikih. Najbližji po našem državnopravnem programu so nam bili Hrvati in bosenski muslimani, združili smo se z obema v takozvani federalistični blok.

Toda Hrvati se v parlamentu zavoljo svoje abstinence niso mogli priti v poštev. Zato mislim, da je bilo edino pravilno, delati na to, da se v parlamentu ne ustvari takoj velika in trdna večina, ampak da nam stoji nasproti slaba večina in slabotna vlada. Pripustili smo homogeno radikalno vlado, ki se je mogla naslanjati le na maloštevilne nemške in džemijetske poslance.

Ta kombinacija je imela za nas tudi to prednost, da nismo bili več sami v opoziciji, kakor za časa ustavotvorne skupščine. Opozicija sama po sebi z borbo proti večini in vladi zblizuje vse opozicijske stranke. V opoziciji se stranke najdejo. Mi smo imeli simpatije pri onem delu demokratske stranke, ki se je udeležil znanega zagrebškega kongresa. In tako je došlo najprej do zblizanja z demokrati, potem do tolikokrat imenovanega ožjega bloka.

Sedaj so stali račun v parlamentu naenkrat drugače. Ožji blok je bil tako močan, da bi imel v parlamentu večino, ako bi se v njem prikazali tudi Hrvati. Samoumevno je, da so se odslej še bolj željno upirale naše oči v Zagreb in da smo se tamkaj tudi osebno mnogokrat zglašali. In ne brez uspeha. Prišlo je do tega, da so se Hrvati naenkrat prikazali v Beogradu. Pašič se je še sicer zvezal s Pribečevićem, toda zaman, njegova usoda je bila zapečatená.

Nova parlamentarna večina.

V parlamentu je nastala nova večina, sestavljena iz Srbov, Hrvatov in Slovencev, manj ali bolj odkrito podpirana tudi od drugih manjših strank, voljna in sposobna prevzeti vlado ter delati na to, da pride do sporazuma med vsemi tremi brati. Tako smo dovedli poslanci slovenskega naroda naše nade, naše želje in naše zahteve pred prag možnosti, da se nam uresničijo.

Po velikih težavah kljub neštevilnim intrigam smo dobili kot parlamentarna večina vlado v roke. Hrvati še niso hoteli vstopiti, toda reklo se nam je, da lahko vstopijo, kadar hočejo. Z vstopom Hrvatov v vlado bi še le naša opozicija postala močna in trajna. Toda prišlo je drugače. Ko so bili Hrvati pripravljeni, da vstopijo, niso smeli več vstopiti in prisililo se je vojnega ministra, da otvori krizo in da pade naša vlada. Tako se je tudi zgodilo.

O padcu vlade.

Zakaj je morala naša vlada pasti? Res je sicer, da nam Radič s svojimi govori ni ravno utrjeval našega stališča, toda glavno to ni bilo. Glavno je bilo, ker smo bili v njej Hrvati in Slovenci v večini in je bila dana možnost, da se približamo pravičnemu, poštenemu sporazumu z dobromislečimi Srbi. Toda tega velesrbsko misleči krogi niso hoteli. Osnova vlade bi se morala razširiti, se je razglasilo. To razširjenje pa bi se moralo tako izvršiti, da bi se potisnili Hrvati iz večine in vlade, a obe stranki z velesrbskimi tendencami, radikalna in disidentsko-demokratska, bi vstopili v vlado. Samoumevno je, da mi Slovenci in z nami bosenski muslimani nismo hoteli zapustiti Hrvatov in s tem sporazumne ideje. A velikega pomena je, da je tudi Davidovičeva stranka stala trdno kakor skalo in da je za to trdno in močato zadržanje naša velika odobravanja po celi Srbiji. »Držite blok, ožji in širši!« klicalo se je od vseh strani. »Ali še drži blok?« pevalo je boječe vprašanje po telefonu iz vseh srbskih krajev. Blok se je obdržal, blok se bo tudi nadalje obdržal, blok se bo vrnil v novi parlament, in nič nas naj ne moti, ako se v volilni borbi tudi nekoliko zlasamo med seboj, program in potrebe bodo nas pozneje zopet združile.

Poizkus, da se Hrvati iztisnejo iz vladne večine, se ni posrečil. Onemogočila ga je jakost sporazumne misli v Srbiji. Ostali smo torej mi, širši blok, še vedno v par-

lamentu večina in delo za sporazum bi se lahko nadaljevalo. Toda zgodilo se je ravno nasprotno, kakor je ves pameten in razborit svet pričakoval. Vlada se je dah nasilju in korupciji, vlada se je dala strankam, ki nočejo poštenega in pravičnega sporazuma ter ravnopravnosti vseh bratov, vlada se je dala ljudem, ki nimajo večine ne v parlamentu, ne v narodu, nekateri od njih so naravnost pobrani s ceste. Baza se ni razširila, ampak omejila na dve velesrbsko orientirani stranki, a Slovence so pritisnili na to vladno zgradbo kakor lastavičje gnezdo, iz katerega bo neprestano letelo blato na nas. Med Hrvati se k sreči dosedaj še ni našel človek, ki bi hotel igrati vlogo hrvatskega Efilta v sedanji borbi.

Zvesti programu.

SLS je ostala, kakor je iz te kratke zgodovine razvidno, v beograjskem parlamentu zvesta svojemu slovenskemu programu, nepremično je držala pravce, ki pelje do popolnega osiguranja slovenstva in nikdar ni izgubila iz vida, da reprezentira cel slovenski narod in da je treba skrbeti za njegove skupne koristi, med katerimi je samostojno življenje Slovencev v državi na prvem mestu.

Da je politika SLS bila dobro usmerjena in dobro izpeljevana, ta kompliment nam je napravila tudi Radičeva stranka v »Slobodnem domu«. Ne dopade pa se Radiču, da naša stranka ni republikanska. Vidi se, da Radič, ako tako govori, ne pozna niti programatičnega stališča naše stranke, kakor se je ponovno, zadnjikrat v Celju, formuliralo, niti faktičnega razpoloženja v njej. Poslednji dogodki so tako vplivali kakor na druge, tako tudi na naše pristaše, da lahko rečemo, da je med nami več in bolj resničnega ter resnega republikanstva, nego ga je zadnji čas bilo v Radičevi stranki, kjer so kar iz rokava sipali monarhistične formule.

Mi smo vedno bili resni in dosledni politiki in smo rekli, da nam je prvo: samostojnost Slovenije v jugoslovanski državi in da pomenita centralizem in hegemonija, najsi bosta v republikanski ali monarhistični posodi, smrt za našo slovensko individualnost.

Proti vsaki oviri suverene narodove volje.

Ako je sedaj v naših vrstah tako visoko narastlo število republikancev, potem gre to na račun onih, od katerih bi se to moglo najmanj pričakovati. Ravno minoli dogodki so sami, avtomatično, z nevzdržno silo agitirali za republikanstvo, ker je narod videl, da se ovira na potu do avtonomije ali federalizma ali kakor že hočete imenovati obliko samostojnosti Slovenije, ki jo hočemo doseči v sporazumu s Hrvati in Srbi. In ako se bo na ta način, kakor se je začelo, nadaljevalo, potem danes slovesno izjavljamo, in smo prepričani, da za to dobimo tudi odobrenje naše najvišje inštanče, velikega zbora strankinih zaupnikov, mi izjavljamo: Narodna volja mora biti v naši državi prvi suveren! Narodni volji ne sme nihče zastavljati svobodne poti. In ako se ji zastavlja, potem smo enodušne volje, da tudi za to najdemo, v zvezi s svojimi političnimi prijatelji med Srbi in Hrvati, mirnim, zakonitim in ustavnim potom potrebnega leka. Za nas velja: Državni in narodni interesi nad vse drugo!

Težke in usodne morajo biti razmere, ako mi tako govorimo, ki smo doma in po svetu znani kot mirna, resna, konstruktivna, v resnici državotvorna stranka. In ako naša stranka tako govori, potem vsakdo ve, da bo besedam tudi sledilo dejanje, da bo šla brez ozira na levo in desno za svojim ciljem in da ne bo vsak dan spreminjala svojih izjav in svojega stališča.

To so naše dobro premišljene besede in nihče nima prava o njih dvomiti, niti Radič, najmanj v Radičevi kletki zaprta slovenska prepeličica, ki je zadnjih pet let nemirno frfotala od njive do njive ter nazadnje obsejala pri Hrvatih.

Nameni nove vlade.

Nova vlada kajpada ni mogla v parlament, ker ni imela večine. Morala je takoj na volitve, da si najde večino. In tako so sedaj naši narodi od nove vlade poklicani, da se odvrnejo od sedanje večine in da s sedanjimi vlastodržci podpirajo narodno mržnjo, nasilje in korupcijo. Osebito so Slovenci poklicani, da se odreko svoji narodnosti in svojih narodnih pridobitev. Ako ne bodo prostovoljno, pa se bo uporabila sila. Bič se bo porabil, da pokleknete na kolena in se prodate!

Toda niti sedanja vlada sama ne verjame, da bo izsilila večino iz naroda. Narodi so prezreli, da bi se dali s šibo vladati. Kaj bo potem? Potem nam obetajo še ene volitve, še nasilnejše in krutejše, kakor mislijo sedanje izvesti. Narod mora ubogati in poslušati! In ko smo vprašali kaj pa potem, če ne bo ubogal? Pravijo in strašijo nas: Potem pride diktatura!

Tudi diktature se ne bojimo. Rimski tribuni so upostavljali diktature samo za pol leta. Dalje narod težko zdrži. Vojska je kakor čebelica. Čebelice, če se tudi daleč na okoli razletijo, se vedno zopet vračajo k

svoji matici. In matica za vojsko, izbrano po splošni vojni dolžnosti, je samo narod, h kateremu se prej ali slej tudi vojaki zopet zatečejo. Samo narod je matica za vojsko, in nihče drugi.

Sicer pa so to samo strahovi za deco! Nobena juha se ne je tako vroča, kakor se skuha, posebno ne, če se za leto naprej kuba. Naša glavna skrb mora biti, da zmagamo med Slovenci zopet slovenstvo in ne izdajstvo. Za nič drugega nam ni treba biti briga.

Radičev hegemonizem in narodni izdajalci.

Da samostalna demokratska stranka noče biti slovenska stranka, noče biti zastopnica slovenskih interesov, to je izven razprave. Med slovensko stranko pa tudi ne računamo Radičeve stranke, koja s svojimi kandidaturami po Slovenskem namerava dvojje: Prihoriti si s Slovenci Prekmurje ter ga uvesti v hrvatski narodni in kulturni krog, ter drugo: vpreči Slovence v svoj hrvatski kulturni krog, ter drugo: vpreči Slovence v svoj hrvatski voz. Slovenci, ki k temu pomagajo, hodisi preko Radičeve stranke ali preko Prepeluhove stranke, se udeležujejo izdajstva nad delom slovenske zemlje, nad našim lepim Prekmurjem.

Česar nam niso pogoltnili Italijani, odkupili Nemci, zadržali še Mažari, to še hočejo sedaj zmanjšati tudi Radičevci. Pri njih je to grd imperializem, pri Prepeluhu pa je to narodno izdajstvo v zameno ene dvorljive kandidature.

Prekmurje slovensko.

Prekmurje se je zavedalo slovensko, se danes zaveda slovensko in ne bo zapustilo nikdar slovenske zajednice. In vsi Slovenci bomo budno stali na straži, da nam našega lepega Prekmurja nihče ne otme. In kadar bo slovensko ljudstvo razpolagalo samo črez svojo zemljo, bo Prekmurje vedno imelo mesto v sredini njegovega srca.

Slovenska fronta.

Sicer pa pričakujemo, da pristaši drugih strank tudi pri teh volitvah ne bodo oslabili slovenske fronte, slovenske reprezentance, temveč tudi tokrat zapostavili slovenske reprezentance, temveč tudi tokrat zapostavili za trenutek svoje strankarske interese ter glasovali enodušno za slovensko stvar. Sedaj se bližajo naše želje k uresničenju, sedaj nastajajo vsled tega najbolj kritični časi, sedaj se pridejo poslednji napori protivnikov, da nas vržejo nazaj in ob tla, zato je treba sedaj močne, složne, enotne slovenske fronte. Ne glasuje se sedaj za stranko, ampak za Slovenstvo. Kdor je Slovenec, bo šel z nami.

Pristaši SLS pa so poklicani, da v tej borbi nosijo zastavo. Sedaj ni samo centralizem v nevarnosti, ampak tudi vse, kar ga nosi in drži! SLS v nevarnih, težkih časih nikdar ni oklevala. Zato bo tudi sedaj navdušeno zagrabila za zastavo ter šla v volilno borbo: Za slovenstvo, za bratski sporazum, za poštenje in za svobodo!

Izvajanja dr. Korošca so bila ves čas spremljana z burnim odobravanjem. Posebno, ko je govoril o republikanizmu, Radiču in Prepeluhu, so zborovalci njegove tozadevne izjave odobraval z viharnim dolgotrajnim ploskanjem. Videlo se je, da je dr. Korošec govoril vsem iz srca.

Slovenska ljudska stranka in Slovenstvo.

Načelnik SLS dr. Korošec je v svojem volilnem govoru v Ljubljani 23. novembra povabil vse Slovence, najsi pripadajo tej ali oni stranki, da pristopijo skupni fronti slovenskega ljudstva ter glasujejo za kandidature SLS. Rekel je: »Kdor je Slovenec, bo šel z nami!«

Zgodovina SLS izpričuje upravičenost tega povelja. SLS je bila od nekdanj nositeljica slovenske narodne ideje ter bojevnica za zedinjeno Slovenijo. Hotela je vse Slovence, razdrobljene in razdeljene po raznih pokrajinah, deželah in državah, združiti v eno veliko politično enoto. Temu namenu je dalaja izraz s svojim imenom, ker je v avtro-ogrski državi nastopala kot Vseslovenska ljudska stranka.

Od bistva svojega programa naša stranka ni odstopila tudi ne v sedanji naši državi. Njen program je vedno bil ter je sedaj: Samoodločitev in samovlast združenega slovenskega naroda, kakor daleč sega slovenska zemlja.

Še predno je bila naša država ustanovljena, je že SLS uveljavila to svojo pglavitno zahtevo. Dr. Korošec je kot predsednik Slovencev in Hrvate zastopajočega Narodnega vieča (sveta) v Zagrebu meseca novembra 1918 sklenil z zastopniki Srbstva — njim na čela Nikola Pašič — ženevsko pogodbo, v kateri je Sloveniji in Slovincem bila zasigurana popolna avtonomija ter

bilo odločeno in določeno, da bo nova država Srbov, Hrvatov in Slovencev federativna država.

Ideja avtonomne Slovenije je SLS v Beogradu krepko branila, odkar je stopila v parlament. To dokazuje njena zahteva v začasnem narodnem predstavništvu, da se mora za Slovenijo sklicati slovenski deželni zbor v Ljubljani. Centralisti in velesrbski hegemonisti so že takrat prepričali izvršitev naše zahteve. To nadalje dokazuje razmerje naše stranke do Nikole Pašića, nosilca velesrbske politike v naši državi. Ker je Pašič prelomil obljubo, ki jo je dal v Ženevi in tudi večkrat pozneje, ter prevaril Slovence in Hrvate, naša stranka ni nikdar hotela vstopiti v kakšno vladno, kateri je načeloval Nikola Pašič.

V ustavotvorni skupščini je SLS vodila odločno borbo za slovenske pravice. Bila je osamljena. Slovenski demokrati in slovenski samostojni kmetijci so glasovali za centralistično ustavo ter s tem izdali Slovenstvo in njegove pravice. Slovenski socialni demokrati so mirno stali ob strani ter podpirali centralizem. Radičevih poslancev ni bilo v skupščini, marveč je Radič sedel za pečjo v Zagrebu ter zabaval. Poslanci SLS pa so odlično in odločno storili svojo dolžnost v borbi za idejo avtonomne Slovenije in slovenskih pravic. Bili so vedno odločni branitelji Slovenstva.

Po volitvah leta 1923 je SLS kot zastopnica slovenskega ljudstva v zvezi z Radičevimi strankami kot zastopnica hrvatskega naroda in z bosensko-hercegovskimi muslimani vodila borbo za avtonomistično preosnovo naše države, ki bi naj bila plod sporazuma med Srbi, Hrvati in Slovenci. Temu bloku se je približala in pridružila Davidovičeva demokratska stranka, ki je sprejela idejo sporazuma in borbo za zakonitost, fed in poštenje v državni upravi. »Korakali smo po potu do avtonomne Slovenije«, tako so mogli 7. novembra izjaviti poslanci SLS v svojem proglasu na narod, »do popolne ravnopravnosti in poštene uprave. Toda odstopiti smo morali od tega pota, čeprav smo imeli z enakomislečimi Srbi in Hrvati v narodni skupščini večino, ter prepustiti usodo naših narodov trem zlim duhovom: Pašiču, Pribičeviću in Žerjavu.

Ni je bilo in ni druge zastopnice slovenskega ljudstva in slovenske narodne misli, nego je SLS. Ona in edino ona je poklicana in tudi dolžna, da kliče slovensko ljudstvo v enotno, skupno, složno fronto proti vsem zlim duhovom naše države. Voditelji centralističnih strank v Sloveniji: demokratov, samostojnežev, socialnih demokratov, nočejo nič čuti o tej skupni slovenski fronti. — Tem zlim duhovom našega naroda se je tudi pridružil ustlužbenec Radičeva stranke v Sloveniji, Albin Prepeluh. Imenuje se slovenskega republikanca, toda nima korajže, da bi svojemu gospodarju Radiču, ki hoče pod svojim imenom v Sloveniji vložiti kandidatne liste hrvatske republikanske stranke, pokazal pot ven iz Slovenije.

Slovensko ljudstvo pa bo obrnilo hrbet vsem tem zlim duhovom slovenskega naroda ter se bo 8. februarja na volišču zbralo pod slovensko zastavo zastopnice in braniteljice slovenskih pravic, Slovenske ljudske stranke.

Prepeljujstvo.

Prepelčica je nežna ptičica, ki leta od njive do njive, dokler se ne ulovi ali pa kje ne obsedi. Politična prepelčica v Sloveniji je sedla na hrvatsko njivo ter bo tam tudi — obsedela.

Prepeljuh pa je že opasnejše živalsko bitje. Po nekaterih krajih namreč tako imenujejo goloba, ki radi druge golobe z doma zvabi ter drugam prepelje. Politični prepeljuh bi rad slovenskega goloba izvalil iz slovenskega doma ter ga prepeljal v Radičev hrvatski golobinjak.

To politično prepeljujstvo hoče njegov sedanjí zastopnik g. Albin Prepeluh pokriti in zakriti z imenom slovenskega republikanizma. Razumljivo je, da se Albin Prepeluh trudi svoje republikanstvo obleči v slovensko obleko. Kar se tiče obleke in oblačenja, je Prepeluh strokovnjak iz časa, ko je še s svojo »oblačilnico« v Ljubljani osrečeval slovensko ljudstvo. Sedaj ga hoče osrečiti s politično »oblačilnico«. Slovensko ljudstvo, katero svojčas ni hotelo ničesar ni slišati in znati o Prepeluhovi trgovski »oblačilnici«, sedaj se odločneje odklanja njegovo politično »oblačilnico«.

Slovenski plašč Prepeluhu nikakor ne pristaja. Odkar je Prepeluh stopil v javnost, nosi kandidatsko obleko ter jo menja napram vremenu. Leta 1920 je kandidiral kot socialni demokrat. Kakor je znano vsemu svetu, socialna demokracija ni narodna, marveč mednarodna stranka, ki nima smisla za narodne težnje in zahteve slovenskega ljudstva. Socialnim demokratom je dom tam, kjer se mu dobro godi. Leta 1920 se torej Albin Prepeluh še ni pokrival z belo-modro-rdečim slovenskim plaščem, marveč samo z rdečim socialdemokratskim plaščem. Stiri leta kasneje Prepeluh zopet kandidira ter se pojavlja v kandidatski obleki. Sedaj se ne zavija več samo v rdeči plašč, marveč se hoče odličiti s slovenskimi narodnimi barvami. Imel pa je to smolo, da jih je tako razpredelil, da je nazadnje izšla ne slovenska, marveč hrvatska narodna trobojnica.

Pa naj se Albin Prepeluh preoblačuje ter obrača plašč po vetru, kolikor hoče, propadel bo leta 1925 baš tako, kakor leta 1920. Leta 1920 je slovensko ljudstvo odklonilo prepeljujstvo v socialdemokratsko mednarodstvo, sedaj pa bo odvrlo prepeljujstvo v Radičev hrvatski republikanizem, za katerim se zakriva težnja vsehrvatstva po nadviadi nad Slovenci.

Politično prepeljujstvo Albina Prepeluha, bivšega in po mišljenju še sedaj socialnega demokrata, ki je

sedaj politični izpostavljenec in uslužbenec Stjepana Radiča v Sloveniji, ima namen: republikanskega Albina kot poslanca prepeljati iz Ljubljane v Beograd. Kaj bi od tega imelo slovensko ljudstvo? Odvisnost od Radiča. Zato se prepeljuhu ne bo posrečilo, da bi slovenske golobe iz neodvisnega slovenskega političnega doma prepeljal v Radičev hrvatski golobinjak. Naše ljudstvo je politično tako zrelo, da bo kakor doslej, tako tudi sedaj odklonilo takšne prepeljuške poizkuse.



Kmetijska dela v decembru.

V splošnem in pri živini.

December je zimski mesec, v katerem se na kmetih navadno ne dela in vsled številnih praznikov mnogo praznuje. Toda pameten gospodar ne miruje, — četudi ves zimski čas, traja prvega adventa mraz. Opravljajo se zimska hišna dela, kakor pletenje košev za listje in košarice za sadje. Popravljamo gospodarsko orodje, kakor pluge, brane, osipalnice in okopalnice, vile, motike, sekire itd. Od koncu meseca zaključimo letne gospodarske račune in napravimo bilanco. Po izvršeni inventuri se lahko prepričamo, ali smo v tekočem letu napredovali, ali nazadovani. Nabavimo po potrebi nove računске knjige za prihodnje leto. Mešamo žito, koruzo in drugo zrnje, da ne splesni v shrambah. — Otroci se vesele prvega snega in ledu, — ker največje dečje je veselje, ko njih izpolnjuje se želje. — Paziti moramo na nje, da se ne prehlade v snegu, ali v nezadostno zakurjeni izbi. Kuretino je krmiti tudi po noči s toplo kuhano in zrnato hrano, ako hočemo dobiti po zimi kaj jajec. Zimske noči so dolge, vsled česar je dobro zalagati kokošje želodce s hrano v nočnem času ob primerni razsvetljavi. Govedo spuščajmo večkrat na prosto, da se izprehodi. Ni napajajmo živine s premrzlo vodo, ker ji to škoduje. — Ob dolgih zimskih večerih prihajajo stare mamice na dan s svojimi pripovedkami o povodnem možu, zelenem škrtu in z različnimi epizodami iz davnih časov, ki se pripoveduje iz roda do roda in jih mali vnučki za toplo pečjo prav radi poslušajo. Mnogo zanimivega vedo povedati zlasti o dogodljivih svetega večera, ko svet stoji baje v najtesnejši zvezi z duhovi onega sveta. Kdor hoče na primer zvedeti dogodke prihodnjega leta naj od polnočnic domov prišedši beži trikrat okoli hiše. Vsakokrat naj se ozre skozi hišna okna in videl bode natančno vse važne dogodke, ki se bodo odigrali v bodočem letu. — Pestrost svetega večera opisuje tudi naslednja pesmica, ki se glasi:

Zares skrivnosten sveti je večer!
Na zemlji čudo božje se godi,
Po hosti plaho se ozira zver,
K polnočnicam se vernikom mudi.

V vinogradu.

Prirajamo mešanico ali kompost iz hlevskega gnoja, naplavine in različnih odpadkov, ki bi sicer ostali neizrabljeni. Dovažamo zemljo na sepe vinogradov. Ob ugodnem vremenu kopajmo jesensko kop, ki naj bo združena z gnojenjem. Jesenska kop pomeni za vinograde toliko, kakor jesenska praha za polja. Z jesensko kopjo izpostavimo vinogradno zemljo mogočnim vplivom zraka in zimskega mraza, ki napravijo zemljo rodovitno. Vrh tega zatiramo z jesensko kopjo nadležni plevel najtemeljiteje. — Krpajmo nastale luknje v mlajših nasadih s prvovrstnimi enoletnimi cepljenkami, ki jih obrežemo še le spomladi. Polagajmo vlačenke in grobanice v starejših nasadih. Vlačenke so enoletne, dobro razvite rozge starejših trt, ki jih polagamo na mesta, kjer hočemo vzgojiti mlado trsje. V naslednjem letu, ko so pognale dovolj korenin, da se morejo prehranjevati same, jih odrežemo od matičnih rastlin. Ker vlačenke prav kmalu podležejo trtni uši, jih je uporabljati le za izkrpavanje starih nasadov, katere nameravamo v prav kratkem času izsekati. Grobanice so enoletne trtne mladike, katere polagamo na prazna mesta tako, da ostanejo z matično rastlino še nadalje v zvezi. Glede odpornosti proti trtni uši so grobanice zategadelj boljše od vlačenk. Rigolajmo za nove nasade. Ako naložimo pri rigolanju na mokra tla, poskrbimo za odvod talne vode s pomočjo drenažnih cevi, da preprečimo poznejše plazenje zemlje. V svrhu lažjega obdelovanja je misliti na dovozne ceste in pota že sedaj ter pustiti dotična mesta nerigolana.

V sadonosniku.

Gojimo sadno drevje s hlevskim gnojem ali umetnimi gnojili. Kopajmo jame, ki naj bodo približno pol metra globoke in 1 in pol do 2 m široke. Staro drevje

očistim: mahu in s'orje ter pomazimo z apnenim beležem, ali pa drevesnim karbolinejem, mlajše drevje pa vrhu tega abdamo še z drevesnimi omoti, da ga obvarujemo pred zajci in drugimi poškodkami. V decembru je najlepši čas, da pregledamo sadno drevje in porožemo vso na drevju ostalo zapredeno listje in gnile sadje. Vse to sedaj lažje opazimo in brez težav odstranimo ter sežgemo. S tem zatiramo najuspešnejše razne sadne škodljivce, ki prezimujejo na sadnem drevju. Na malih vejah najdemo tu in tam v mične obročke zložena zimska jajčeca od prsteničarja in zlatoritke. Takšne vejice je treba odrezati in sežgati. Enako odstranimo tudi po nekaterih krajih na sadnem drevju se nahajajoči ptičji lim, ki spada med največje rastlinske zajedalce sadnega drevja. Drobnejše vejice odrežimo z limom vred, na debelejših pa ga izrežimo prav v živo ter rano zamažimo s cepilno smolo ali katranom. Naročimo sadno drevje že sedaj, da dobimo lepša drevesa in zanesljivo blago. Dokler ne zapade sneg je še vedno čas za setev sadnega semena, ker je jesenska setev vselej boljša od spomladanske. Če pa nismo imeli v tem času primerne prostora, vložimo peske med vlažno zemljo ali pesek v posode, katere postavimo čez zimo na hladno, da seme preveč ne sklije. Zima je najpripravniji čas, da izkopamo staro onemoglo sadno drevje in drevesne šore. Ob slabem vremenu pa popravljajmo drevesne kole in druge potrebščine, da ne tratimo s tem dragega pomladanskega časa.

Na polju in travnikih.

Orjimo jesensko praho, dokler zemlja preveč ne zmruže. Na brazdo potrosimo ugašenega apna v obliki finega prahu, ako smo se prepričali, da vsebuje zemlja premalo apna. Kjer raste mnogo kiselice in se detelja le slabo razvija, je treba zemlji dodati nekoliko apna. Pomanjkanje apna v zemlji doženemo s solno kislino, s katero polijemo zemljo. Če se zemlja pri tem peni, sumi in dela mehurčke, kakor da bi vrela, tedaj se v zemlji nahaja apno, ako pa omenjena reakcija izostane je to dokaz, da v zemlji ni apna. Apno ne služi samo kot neobhodno potrebna hrana kmetijskim rastlinam, marveč zemljo tudi rahla in razkrajja in s tem fizikalno zboljšuje. Za 1 ha zemlje je potrebno približno 50 meterskih stotov apna. Natančneje obravnavo o apnenju priobčimo v posebnem spisu. — Preorjimo vratnike ter razvozimo zemljo po njivi. Preorjimo vse njive, ki jih prepeljavla voda ter napravimo iz teh travnike, bodisi stalne ali začasne. Nadalje spremenimo v travnike vse mokre in močvirnate njive, kjer je zemlja vsled svoje vlažnosti za pridelovanje krme ugodna. Napačno je, ako pustimo njive, da se same zaledinijo in preurede v senožeti. Takšni senožeti dajejo potem več plevela, nego trave. Zatorej je njive najboljšje preorati in obsejati s primerno mešanico detelj in trav.

V gozdu.

Izsekavajmo mlade lesove, s čemer omogočimo boljše rast mladih dreves. Podirajmo staro drevje in sekajmo drva za kurjavo. Razločujemo golo in prebiralno sečnjo. Pri goli sečnji podiramo vso drevje po vrsti in prostor pogozdimo na novo. To je najboljši način pogozdovanja starih šum, katerih vsakoletni prirastek na lesu je premajhen; da jih držimo še nadalje. V čez 80 let starih šumah je prebiralno sečnjo na vsak način opustiti.

V vrtu.

Dovažajmo sladki humus ali črnicno in kompost za zboljšanje vrtna zemlje. Rigolajmo in opravljajmo sploh vsa zemeljska dela, dokler dopušča vreme. — Krmimo ptice-pekve, ki nam pomagajo zatirati različni mrčes na zelenjavi in sadnem drevju. Rastline v prezimovalnih prostorih pregledamo večkrat in po potrebi zalijmo z mlacno vodo. Krstice na vrtu pokončajmo s pomočjo lovilnih loncev. Vrtnice pokrijmo z listjem, predno pritisne oster mraz.

V kleti.

Dolivamo novo vino in snajimo sode okrog pilk, da se ne zarede očetne glivice, ki povzročajo cik. Koncem meseca pretočimo vino prvokrat, ako je zavrelo in se sčistilo. Sicer pa je čas prvega pretakanja odvisen od kakovosti vina, kakor tudi od tega, kedaj vino prodamo in razpošiljamo. Pri prvem pretakanju med drozami in čistim vinom ni treba polagati baš ostre meje, ker je mlado vino v tem času kolikor toliko itak na drože še navezano. Ugodnega vpliva kvasnih glivic na mlado vino, ko je vrenje dovršeno, gotovo ne poznamo še popolnoma. Vemo samo, da je vino, ki je ležalo na drožah (seveda zdravih) dalje časa, na okuso mnogo boljše, nego vino, ki smo ga pretočili takoj po glavnem vrenju ter ob tej priliki ločili od njegovih usedlin. S pretakanjem pa tudi ne smemo čakati predolgo. Ko so kvasne glivice dovršile svoj posel, zapadejo trohobi, kakor vsaka organska snov, pri čemer se tvori trohovi, ki kakovost vina lahko poslabšajo ali naravnost pokvarijo. Zategadelj moramo vino pretočiti, predno so se začele kvasne glivice razkrajati. Ta čas nastopi pri slabih vinih

